

MINIMÁLNÍ PREVENTIVNÍ PROGRAM 2022/2023

ZÁKLADNÍ ŠKOLY A MATEŘSKÉ ŠKOLY HORNÍ MĚSTO

okres Bruntál, příspěvková organizace

OBSAH

Úvod

Charakteristika školy

Kontakty

Vytýčení sociálně patologických jevů

Analýza současného stavu ve škole

Cíl minimálního preventivního programu a jeho realizace

Spolupráce s rodiči

Vzdělávání pedagogů

Řešení přestupků

Závěr

ÚVOD

Škola vytváří tento Minimální preventivní program jako svůj základní nástroj prevence proti nárůstu různých forem projevů rizikového chování u dětí školního věku. Tento konkrétní dokument školy je zaměřený zejména na výchovu žáků ke zdravému životnímu stylu, na jejich osobnostní a sociální rozvoj a rozvoj jejich sociálně komunikativních dovedností. Minimální preventivní program je založen také na podpoře vlastní aktivity žáků, pestrosti forem preventivní práce s žáky a na zapojení celého pedagogického sboru školy. Nedílnou součástí je taktéž spolupráce se zákonnými zástupci žáků školy, kteří jsou v oblasti prevence nezbytným prvkem.

Primární prevence u žáků naší školy je rozvíjena v souladu se základními principy *Národní strategie prevence rizikového chování dětí a mládeže*. Cílem primární prevence je zabránit výskytu rizikového chování, taktéž co nejvíce omezit škody způsobené jeho výskytem mezi žáky. Snažíme se o vytvoření efektivní primární prevence v tom smyslu, že vytváříme programy a projekty komplexní a kontinuální, zaměřené především na zkvalitnění komunikace, nenásilné zvládání konfliktů, odmítání návykových látek, zvyšování sebevědomí, zvládání úzkosti, stresu a sociálního tlaku, aj. Nárůst různých forem projevů rizikového chování u dětí školního věku se stává celospolečenským problémem. Děti patří k nejohroženější skupině, proto je důležité zahájit primární prevenci právě v období základní školní docházky. Z tohoto důvodu se snažíme témata prevence začlenit nejen do dlouhodobých projektů - Cesta za kulturou, Děti dětem, Pohybem ke zdraví, Uklid'me si světem, Poznáváme region, ale i do krátkodobých projektů - např. Adaptační týden, Čteme s mámou a tátou, Drakiáda, školní tábor, a spousty jiných. Nedílnou součástí je také začlenění tématu prevence do jednotlivých předmětů v rámci každodenní výuky na naší škole.

Minimální preventivní program Základní školy a mateřské školy Horní Město, okres Bruntál, příspěvková organizace je nedílnou součástí vlastního *Školního vzdělávacího programu pro základní vzdělávání s motivačním názvem „Na cestě k sobě i druhým, k přírodě, od tradic k praktickému životu“*, č. j.: 195/07 (verze II platná od 1. 9. 2013), který je zpracovaný podle *Rámcového vzdělávacího programu pro základní vzdělávání*.

Minimální preventivní program naší školy je zpracován také v souladu s:

1. Metodickým doporučením k primární prevenci rizikového chování u dětí a mládeže, vydaný MŠMT č. j.: 21291/2010 - 28
2. Metodickým pokynem MŠMT k řešení šikanování ve školách a školských zařízeních, vydaný MŠMT č. j.: 22294/2013 - 1
3. Metodickým pokynem MŠMT k jednotnému postupu při uvolňování žáků a omlouvání žáků z vyučování, prevenci a postihu záškoláctví, vydaný MŠMT č. j.: 10194/2002 - 14
4. Metodickým pokynem MŠMT k výchově proti projevům rasismu, xenofobie a intolerance, vydaný MŠMT č. j.: 14423/1999 – 22
5. Metodickým pokynem k zajištění bezpečnosti a ochrany zdraví dětí, žáků a studentů ve školách a školských zařízeních zřizovaných MŠMT, vydaný MŠMT č. j.: 37014/2005 - 25
6. Zákonem č. 561/2004 Sb., o předškolním, základním, středním, vyšším odborném a jiném vzdělávání (školský zákon)
7. Zákonem č. 563/2004 Sb., o pedagogických pracovnících a o změně některých zákonů, ve znění pozdějších předpisů
8. Zákonem č. 359/1999 Sb., o sociálně právní ochraně dětí, ve znění pozdějších předpisů
9. Zákonem č. 94/1963 Sb., o rodině, ve znění pozdějších předpisů
10. Zákonem č. 273/2013 Sb., kterým se mění Zákon č. 167/1998 Sb., o návykových látkách, ve znění pozdějších předpisů
11. Zákonem č. 379/2005 Sb., o opatřeních k ochraně před škodami způsobenými tabákovými výrobky, alkoholem a jinými návykovými látkami a o změně souvisejících zákonů, ve znění pozdějších předpisů
12. Zákonem č. 101/2000Sb., o ochraně osobních údajů

CHARAKTERISTIKA ŠKOLY

Naše málotřídní škola je tvořena 1. stupněm základní školy a je školou rodinného typu. Patří mezi inkluzivní školy (společně vzdělává a vychovává všechny žáky bez ohledu na jejich předpoklady a handicap). Je spojená s mateřskou školou nejen organizačně, ale celou koncepcí vzdělávacího procesu. Žáci pěti ročníků jsou rozděleni zpravidla do dvou tříd. Ročníky spojujeme podle počtu žáků v daném školním roce. Součástí školy je také školní jídelna a jedno oddělení školní družiny. V letošním školním roce 2022/2023 jsou děti rozděleny do tří tříd.

Možnost splnit povinnou školní docházku na 2. stupni mají naši žáci zajištěnu ve spádové úplné škole, a to Základní škole Jelínkova 1, Rýmařov, se kterou úzce spolupracujeme.

Areál základní školy je tvořen budovou školy s přístavbou, školním hřištěm, školní zahradou a ovocným sadem. V budově školy jsou 3 kmenové třídy, učebna hudební a výtvarné výchovy, nově vybavená audiovizuální a počítačová učebna, tělocvična, školní družina, učebna polytechniky a víceúčelová knihovna, která slouží nejen učitelům a žákům, ale i dalším občanům jako veřejná knihovna. Dalšími prostory školy jsou ředitelna, sborovna, kabinet výchovného poradce, předmětové kabinety a nářadovna TV, šatny pro žáky, šatny pro tělesnou výchovu. Škola má čisté estetické prostory, které jsou neustále rekonstruovány a na vnitřním vzhledu školy se podílejí ve velké míře žáci a učitelé.

K pohybovým aktivitám je využívána nejen tělocvična školy, ale i sál kulturního domu, školní hřiště, obecní fotbalové hřiště a sportovní areál. Na okraji ovocného sadu je vybudováno doskočiště, tyče pro šplh a sestava pro cvičení na hrazdě a skok vysoký. Tělocvična je využívána i v odpoledních hodinách, především školní družinou, mateřskou školou a sportovními kroužky. Často se v ní konají různé sportovní soutěže a turnaje.

Školní družina je vybavena pro odpočinkovou činnost žáků a nachází se v suterénu budovy. Její kapacita je 30 žáků.

Ve škole pracuje také množství zájmových útvarů, vedených převážně učiteli školy. Kroužky se každoročně obměňují dle zájmu žáků a zaměření učitelů. Škola poskytuje těmto zájmovým útvarům prostorové i materiální zázemí, ve druhém patře se nachází keramická dílna, zájmovým kroužkům a útvarům je k dispozici samostatná učebna.

KONTAKTY

název a adresa školy: Základní škola a Mateřská škola Horní Město, okres Bruntál,
příspěvková organizace, Horní Město 231, 793 44 Horní Město

ředitelka školy: Mgr. Jana Kulhánková, tel. 731 917 711

školní metodik prevence: Mgr. Jana Kulhánková, tel. 553 034 745

výchovný poradce: Mgr. Petra Dvořáčková, tel. 731 917 711

PPP Bruntál - oblastní metodik preventivních aktivit: Mgr. Stanislav Toman, tel. 731 068 696

PPP Bruntál - psycholog, speciální pedagog, tel. 554 717 737

MÚ Rýmařov - OSPOD: Bc. Podzemná Iveta, tel. 554 254 222

Klinická psychologie: Mgr. Servusová Ilona, tel. 728 448 060

Středisko výchovné péče Bruntál: Mgr. Drápalová, tel. 554 254 222

Poradna pro rodinu Bruntál: tel. 554 717 993

Městská policie Rýmařov: tel. 554 211 244

Policie ČR Rýmařov: tel. 974 731 208

VYTÝČENÍ SOCIÁLNĚ PATOLOGICKÝCH JEVŮ

Prevence sociálně patologických jevů u dětí a mládeže v působnosti naší školy představuje aktivity v následujících oblastech prevence:

- drogové závislosti, alkoholismus, kouření
- šikanování, vandalismus a další formy násilného chování
- virtuální drogy (počítače, televize, video)
- záškoláctví
- xenofobie, rasismus, intolerance, antisemitismus

ANALÝZA SOUČASNÉHO STAVU VE ŠKOLE

K posouzení problematiky slouží skupinové i individuální rozhovory a besedy na úrovni třídy i školy, které ukazují na informovanost žáků o sociálně patologických jevech, možný výskyt návykových látek na škole i mimo ní, vlastní názor na návykové látky a znalost možností pomoci.

O šikaně jsou žáci schopni mluvit a s pomocí učitelů se i bránit. Co se týká alkoholu a kouření, žáci vědí o možných následcích, ale dokud bude současný stav okolím tolerován, ani prevence nebude všemocná. Je nutné se žáky mluvit otevřeně, bez zastrašování.

CÍL MINIMÁLNÍHO PREVENTIVNÍHO PROGRAMU A JEHO REALIZACE

Hlavním cílem Minimálního preventivního programu školy je formou primární prevence rizikového chování u žáků naší školy předcházet rozvoji rizik, které směřují zejména k následujícím rizikovým projevům:

- interpersonální agresivní chování - agrese, šikana, kyberšikana a další rizikové formy komunikace prostřednictvím multimédií, násilí, intolerance, antisemitismus, extremismus, rasismus, xenofobie, aj.
- delikventní chování ve vztahu k hmotným statkům - vandalismus, krádeže a další trestné činy a přečiny
- záškoláctví a neplnění si školních povinností
- rizikové sportovní aktivity, prevence proti úrazům
- rizikové chování v dopravě, prevence proti úrazům

- spektrum příjmu potravy
- negativní působení sekt

Při realizaci tohoto programu budeme vést žáky k posilování vlastního sebevědomí, správnému sebehodnocení své osoby, stanovování reálných cílů v životě, poznávání sebe sama, ke zvládání stresů a zátěžových situací, ke zvládání řešení svých problémů a nenadálých situací, ke zvyšování odpovědnosti za prostředí školy a život ve škole, k výchově ke zdravému životnímu stylu, k osobnostnímu a sociálnímu rozvoji, k rozvoji mezilidských vztahů a komunikačních kompetencí, aj.

V souvislosti s naplňováním našich cílů budeme témata prevence rizikového chování u dětí a mládeže začleňovat do následujících oblastí:

- *výchovně vzdělávacího procesu* - tedy do jednotlivých předmětů v rámci výuky podle ŠVP,
- *školních a mimoškolních aktivit*, které jsou uskutečňovány v návaznosti na krátkodobé a dlouhodobé projekty naší školy, jež jsou vymezené v ŠVP,
- *volnočasových aktivit* - sportovní, společenské, v rámci školní družiny či různých zájmových kroužků, které škola nabízí.

Metody práce

- V rámci výuky jsou a budou i nadále kromě tradičních metod práce využívány další metody, které se osvědčily. Výchova bude probíhat mezipředmětově.
- Některé používané metody práce:
 - výklad (informace)
 - samostatná práce (slohové práce na určená témata, referáty, informace z tisku)
 - besedy, diskuse
 - sociální hry, hraní rolí, obhajoba určitého názoru, trénování způsobu odmítání
 - párová, skupinová práce ve třídě
 - v hodinách prvouky a přírodovědy hlavně kladen důraz na nebezpečí kouření a používání alkoholických nápojů. Děti jsou informovány o možném zneužívání léků a orientačně o jiných drogách.

DLOUHODOBÉ CÍLE:

- posouzení všech forem projevů rizikového chování ve škole a zajištění efektivních postupů, které dokáží předejít nebo oddálit setkávání žáků s různými formami rizikového chování,
- sledování individuálního vývoje žáků naší školy ve spolupráci se zákonnými zástupci, zabezpečení včasné a účinné intervence při výskytu problému,
- vedení žáků ke zdravému životnímu stylu vhodnou formou ve výchovně vzdělávacím procesu, taktéž v rámci školních a mimoškolních aktivit,
- zajištění potřebného poradenství ve spolupráci s výchovným poradcem, školním metodikem prevence, psychologem, PPP, SPC i ostatními subjekty, kteří se podílejí na řešení rizikového chování u dětí a mládeže (viz. uvedené kontakty),
- vytváření dostatečné nabídky mimoškolních a volnočasových aktivit,
- začlenění diagnostiky třídy a klimatu třídy jako účinného nástroje Minimálního preventivního programu,
- vytváření podmínek pro příznivé pracovní klima a zdravý pracovní režim všech žáků,
- důslednost při dodržování Školního řádu,
- snažit se o zlepšování informovanosti žáků, pedagogů a zákonných zástupců o projevech rizikového chování a zároveň účinné intervence, která je nabízena, a to prostřednictvím webových stránek školy, vyvěšením na nástěnce školy, na poradách s vedením školy, v průběhu třídních schůzek, aj.

KRÁTKODOBÉ CÍLE:

- v rámci výchovně vzdělávacího procesu začlenit téma prevence rizikového chování do jednotlivých předmětů v rámci výuky v souladu s ŠVP,
- zapojit všechny žáky školy do různých aktivit, jež jsou zaměřeny na šikanu a kyberšikanu, nácvik sociálních dovedností - sebepoznání, vzájemné poznání, empatie, uvědomování si vlastních pocitů, řešení konfliktů, aj.
- prohloubení spolupráce metodika prevence s ostatními pedagogickými zaměstnanci školy,
- včasné odhalování rizikového chování u žáků, případná rychlá a účinná intervence,

- vést žáky ke smysluplnému trávení volného času,
- přednášky a besedy se zaměřením na aktuální problémy a cíle primární prevence naší školy,
- nabídka širokého spektra pravidelných zájmových školních i mimoškolních aktivit,
- aktivní zapojení rodičů do života školy,
- spolupráce s vybranými institucemi - např. PPP, SPC, Policie ČR, HZS Rýmařov, OÚ Horní Město, OSPOD Rýmařov, aj.,
- zefektivnit spolupráci s třídními učiteli, vést monitoring projevů rizikového chování a jejich důsledné řešení,
- cíleně věnovat pozornost dětem ze sociálně slabých rodin, rodin neúplných a dětem, které vyrůstají v rodinách, jež mají problém s kriminalitou

DLOUHODOBÉ A KRÁTKODOBÉ PROJEKTY:

- 1. Cesta za kulturou** - tento projekt seznamuje děti a žáky s kulturními institucemi v našem regionu: Muzeum, Kulturní dům, Městská knihovna, Kino Rýmařov, SVČ. Hojně využíváme jejich nabídky k rozšíření kulturního povědomí dětí a žáků. Škola pravidelně pořádá výlety, děti a žáci poznávají památky a zajímavosti. Využíváme také mnoha nabídek různých společností a divadel. Snažíme se rozšíření kulturního dění v naší obci. Každoročně v našem kulturním domě v rámci projektu pořádáme některé z těchto akcí: Jarní akademie, divadelní představení, Vánoční koncert a besídka, výstavy dětských prací, Vánoční a Velikonoční jarmark.
- 2. Děti dětem** - projekt rozvíjí způsob spolupráce a komunikace mezi mladšími a staršími spolužáky, mezi žáky základní školy a dětmi mateřské školy. Starší žáci ovlivňují svým vystupováním své mladší kamarády (úkolem učitele je regulace jejich vhodné a přiměřené vystupování). Naopak mladší děti pozitivně ovlivňují své starší spolužáky svou hravostí a schopností se plně sžít s obsahem projektu. V rámci tohoto projektu pořádáme společné akce dětí a žáků základní a mateřské školy. Např. Den dětí, Drakiáda, Broučkáda, Olympijský den, Loučení s létem, Loučení se školním rokem, Mikulášská nadílka, Zápis do první třídy, vzájemné návštěvy, exkurze a výměnné pobyty. V rámci projektu jsou také realizovány aktivity na pomoc zdravotně postiženým dětem.

3. **Pohybem ke zdraví** - žáci se v průběhu projektu učí vnímat tělesnou kulturu, především jako prostředek k udržení nebo zlepšení zdraví a jako nutnost k zachování přirozené rovnováhy organismu. Projekt pomáhá vytvářet základní postoj k pohybu a tělesnosti, rozvíjí pohybové schopnosti žáků a učí je novým dovednostem. Dává jim možnost poznat spektrum činnosti, z nichž některé si možná oblíbí a šance na pravidelnost fyzických aktivit žáků v budoucím životě se zvyšuje. Poznávají specifika některých sportovních odvětví a dozví se jak dosáhnout toho, aby pohyb byl skutečně zdravý. Důraz je kladen na všestrannost, relaxaci a prožitek, všechny aktivity v rámci projektu úzce navazují na vzdělávací obsah TV, prvouky a přírodovědy. Projekt zahrnuje velké množství sportovních, sportovně-poznávacích i turistických akcí v průběhu školního roku. Např. Lyžařský kurz, Plavání, Olympijský den, turistické výšlapy do přírody, Cyklistický závod, Šipkovaná, závody ve skoku přes švihadlo, závody ve vybíjené, přespolní běh v Rýmařově, aj.
4. **Uklid'me si svět** - projekt, do něhož jsme se zapojili, probíhá ve spolupráci s kolektivními systémy Asekol, Ecobat, Ekolamp a autorizovanou obalovou společností. Jde o školní recyklační program určený všem základním a středním školám v ČR. Tento program má záštitu MŠMT České republiky. Jeho cílem je prohloubit znalosti žáků v oblasti třídění a recyklace odpadů a umožnit jim osobní zkušenost se zpětným odběrem baterií a použitých drobných elektrozařízení. Cílem projektu je také vést žáky k aktivní účasti na ochraně životního prostředí, vytvářet u nich správnou hodnotovou orientaci. Součástí projektu jsou také různé aktivity, jako např. třídění odpadu, biologicko-ekologická znalostní soutěž, vycházky do přírody, ekologický zájezd pro žáky apod.
5. **Poznáváme region** - v rámci tohoto projektu jsou uskutečňovány výlety a výšlapy s cílem poznat co nejvíce kulturních i přírodních zajímavostí v regionu. Tyto akce jsou uskutečňovány nejen na konci školního roku v rámci školních výletů, ale i během celého školního roku.

Během školního roku realizujeme několik krátkodobých projektů rozličně tematicky zaměřených. Obsah projektů vychází z kulturních tradic, momentální nabídky různých institucí a aktuálních výchovně vzdělávacích potřeb naší školy (Čteme s rodiči, Adaptační týden apod.). Učitelé si také plánují různé projekty v rámci výuky v jednotlivých předmětech (projektové vyučování). Tyto výše uvedené projekty jsou nepravidelné.

HARMONOGRAM PROGRAMU NA ŠKOLNÍ ROK 2022 -2023

1. Volnočasové aktivity žáků

Zapojení do kroužků na škole a kurzů a aktivit pořádaných školou (celoročně).

2. Seznámení žáků s MMP

(září v rámci třídních hodin)

3. Seznámení rodičů s MMP

(říjen v rámci třídních schůzek)

4. Zapojení do preventivního projektu Policie ČR, projektové dny s Policií ČR, besedy

Zapojí se žáci všech ročníků, popř. i děti MŠ (celoročně).

5. Besedy pro žáky 3. - 5. ročníků

Besedy budou zaměřeny na protidrogovou prevenci, šikanu (témata a termíny budou upřesněny).

6. Další besedy a aktivity

Tento bod bude plněn podle aktuálních nabídek a možností školy.

KROUŽKY PRO ŠKOLNÍ ROK: 2022/2023

Sportovní kroužek

Keramika

Anglický jazyk hrou

Polytechnický kroužek

Kroužek základů ICT

Taneční kroužek

CÍLOVÉ SKUPINY

- **všichni žáci** - preventivní působení v rámci výchovně vzdělávacího programu školy a dalších školních a mimoškolních aktivit,
- **problémoví žáci a kolektivy** - speciálně zaměřené programy,
- **pedagogičtí pracovníci** - vzdělávání, informace, aplikace vhodných metod,
- **rodiče** - spolupráce při řešení problémů,

- **partneři** - PPP, SPC, OSPOD, PČR a další důležité instituce v rámci spolupráce při řešení problémů rizikového chování u dětí a mládeže.

SPOLUPRÁCE S RODIČI

Rodiče jsou prostřednictvím třídních učitelů informováni o realizaci Minimálního preventivního programu na škole. Problémy spojené se sociálně patologickými jevy je třeba řešit ve vzájemné spolupráci. Rodiče jsou informováni o situaci na škole i o možnostech případné pomoci průběžně na třídních schůzkách. Nejlepším řešením by bylo větší zapojení rodičů. Bez spolupráce s rodinou jen těžko dojdeme k vytyčenému cíli. Jako možnost se jeví zapojení rodičů do života školy prostřednictvím účasti na mimoškolních aktivitách a akcích.

VZDĚLÁVÁNÍ PEDAGOGŮ

Pedagogové se v rámci svých možností zúčastní aktivit zaměřených na protidrogovou prevenci a prevenci sociálně patologických jevů. Škola jim poskytne nabídku programů seminářů a školení zabývajících se touto tematikou.

ŘEŠENÍ PŘESTUPKŮ

Dojde-li k porušení ustanovení školního řádu, týkajícího se sociálně patologických jevů - šikana, vandalismus, brutalita, rasismus atd. Při jejich zjištění budou navržena cílená opatření. V případě, kdy selže prevence ve škole, bude přistoupeno k následujícím opatřením:

1. individuální pohovor se žákem
2. podle zjištěných informací spolupráce s rodinou
3. doručení kontaktu s odborníky

ZÁVĚR

Minimální preventivní program školy je součástí výchovy a vzdělání žáků po celou dobu školní docházky. Účastní se ho pedagogický sbor, žáci, rodiče a odborníci. V rámci minimálního preventivního programu je nutné kombinovat poskytování informací z oblasti prevence sociálně patologických jevů s výcvikem v sociálních dovednostech. Preferovat přístupy zaměřené do oblasti zdravého životního stylu a aktivního sociálního učení. Program musí brát zřetel na věk a osobní charakteristiky jedinců. Bude mít smysl jedině tehdy, když všichni zúčastnění budou vidět smysluplnost své práce. Toto chceme dosáhnout dobrou a pravdivou informovaností, ochotou vyslechnout druhého a nalezením správné cesty v případě pomoci.

schválila:

Mgr. Jana Kulhánková

ředitelka školy

vypracovala:

Mgr. Jana Kulhánková

ředitelka školy

V Horním Městě: 31. 8. 2022